

Fany a pes

Uč se s Fany

Co tě Fany a její příběh může naučit?

Mgr. Lucie Prokešová — učitelka dějepisu, Gymnázium Bohumila Hrabala v Nymburce

Umíš naplánovat cestu na papírové mapě?

ano / ne

V Sofiině pokoji visí mapa, na které má Sofie vyznačeno bydliště svojí babičky. Sofiina babička žije v „Západním Německu“, Sofie žije ve „Východním Německu“. Po druhé světové válce, v roce 1949, bylo Německo rozděleno na dva státy, Německou spolkovou republiku (SRN, Západní Německo) a Německou demokratickou republiku (NDR, Východní Německo). Rozděleno bylo i samotné město Berlín. Mezi oběma částmi byla vytvořena pevně střežená hranice, kdy bylo velmi obtížné, pro většinu obyvatel až nemožné, navštívit druhou část. Hranice byla otevřena právě na podzim roku 1989 a v roce 1990 byly opět oba německé státy spojeny.

→ *Vyznač na mapě Západní Německo a Východní Německo a porovnej s mapou dnešního jednotného Německa.*

→ *Proč myslíš, že Sofiina maminka neřekla Sofii před odjezdem, že se chystají utéct na Západ za babičkou?*

V tehdejších novinách, které byly přísně kontrolovány vládní stranou, byly zveřejňovány články, které upravovaly pravdu, šířily vládní názory, myšlenky, postoje a pomlouvaly Západ. Ve škole bylo dětem opakováno, že vše, co přichází ze Západu je špatné a že ze Západu hrozí nebezpečí. Když se někdo vyjadřoval kriticky vůči režimu, byl sledován tajnou policií (v NDR to byla obávaná STASI, v Československu Státní bezpečnost – STB, v poválečném Sovětském svazu KGB). Přesto se našla celá řada statečných lidí, kteří se nedali režimem zastrašit a bojovali za návrat svobody.

→ *Jaká hesla volali demonstrující lidé a proč?*

→ *Proč se Faniny rodiče raději dívali na zprávy v západoněmecké televizi a ne na východoněmeckou televizi? Bylo možné i v Československu sledovat nějakou západní televizi nebo poslouchat západní rozhlas?*

→ *Proč je Fanina maminka překvapená a proč je pro ni důležité, když čte v novinách „Desetitisíce občanů Lipska, občanů, ne chuligánů“?*

Mohl/a jsi svobodně vyjádřit svůj názor?

ano / ne

Poznáš auto na obrázku?

ano / ne

Železná opona rozdělila i vozový park v Evropě. Západní značky sice bylo možné potkat i na silnicích Východu, ale bylo to velmi luxusní zboží, které nebylo možné běžně pořídit. V zemích východního bloku ale vznikla také pestrá nabídka automobilových značek. V Československu tak jezdily například automobily značky Škoda či Tatra, dále třeba Dacia, Moskvič nebo Lada. Z NDR se k nám dovážely vozy Wartburg a Trabant. Tím jezdila i Sofiina maminka nebo tatínek Fany.

→ *Zjisti, v čem byl zvláštní automobil značky Trabant.*

→ *Vzpomeň si na záběry, kdy jede Fany se svými rodiči nebo Sofií a její maminkou autem. V čem se lišilo cestování autem dříve a dnes?*

Umíš se orientovat a navigovat bez mapy nebo GPS v telefonu v noci?

ano / ne

Fany se rozhodla vrátit Sofii Sputnika stůj co stůj. A je připravena překročit zakázanou hranici. Mapa ji v tento okamžik není moc platná, protože tam určitě nebudou zobrazena všechna omezení a opatření. V přírodě se můžeme orientovat mnoha způsoby, i když nemáme telefon s GPS, podobně jako ho neměla Fany. Bohužel Fany musí svůj plán podniknout v noci, takže se nemůže orientovat ani podle slunce, ani podle zpěvu ptáků, ani podle jiných ukazatelů, které vidíme ve dne.

- → *Co ti v přírodě pomůže k orientaci, když nemáš GPS ani mapu?*
- → *Jak se jmenuje přístroj, který Bela půjčí Fany, aby našla správnou cestu?*
- → *Víš, na jakém principu funguje? Můžeš se zeptat svého učitele vlastivědy nebo zeměpisu.*

Veřejný život v zemích tzv. východního bloku byl řízen vládnoucí politickou stranou (v NDR to byla Sjednocená socialistická strana Německa, v Československu Komunistická strana Československa). Osobní svoboda, dnes věc tak samozřejmá, byla pro občany východního bloku jen vzdálený sen. Už víme, že občané nemohli cestovat, kam chtěli, nemohli si koupit, co by chtěli a mnohdy nemohli ani studovat, co chtěli. Na vyšší studia mohli pomýšlet jen ti, jejichž rodiny se nestavěly do opozice proti politickému vedení.

- → *Jak zdravila soudružka Liesegangová žáky při příchodu do třídy?*
- → *Proč má většina dětí ve třídě pionýrský šátek a Bela ne? On ho nemusel nosit?*
- → *Proč se soudružka Liesegangová ušklíbne, když Bela říká, že chce jít na vysokou? Co myslí, když mu říká, že „jestli nehodlá podporovat zemi, nemůže čekat, že země podpoří jeho v budoucnu“?*

Umíš si představit být školákem v době socialismu?

ano / ne

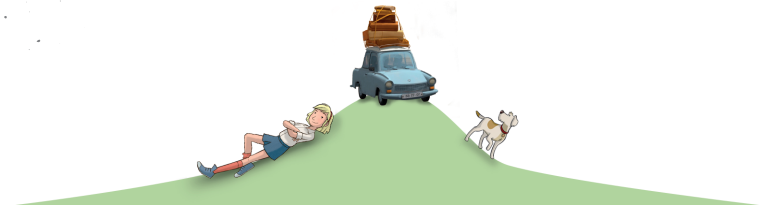

Mohl/a sis koupit, co sis přál?

ano / ne

„Železná opona“ omezila nejen cestování, ale lidé ve východním bloku si mohli nechat zdát o velkém množství zboží – o potravinách, hračkách či dalších výrobcích, které dnes vnímáš jako naprosto běžné. Výrobky ze západu nebylo možné koupit v běžných obchodech, bylo možné je zakoupit jen ve speciálních obchodech, kde nemohli nakupovat všichni.

- → *Jaký nealkoholický nápoj byl považován za symbol Západu?*
- → *Proč agent při prohlídce Sofiina pokoje chce vzít barbínu? Kde se barbína vzala v Sofiině pokoji?*
- → *Jaké další zboží, které si dnes můžeš koupit, kdy máš chuť, bylo možné koupit jen vzácně?*

Víš, co byla telefonní budka?

ano / ne

Dnes je pro nás zcela běžné, že máme každý svůj mobilní telefon. Ne vždy tomu tak bylo. Telefon je vynález z 19. století, který musel projít dlouhou cestu, než dostal nám dnes známou podobu. Součástí každodenního života se postupně stal až ve druhé polovině 20. století. Nejprve v podobě přístroje umístěného napevno na nějakém místě doma, s vytáčecím ciferníkem, později tlačítkový telefon. Od něj pak pokračovala cesta k dnešním mobilním zařízením, které jsou vybaveny celou řadou jiných funkcí, než jen tou původní – telefonovat.

Pokud byl člověk mimo domov a potřeboval rychle zatelefonovat, musel najít veřejný telefon. Mohl zajít například na poštu, nebo najít veřejný telefon na ulici. Volání z takového přístroje se účtovalo za provolanou minutu. Do veřejného telefonního přístroje se házely mince, později byly zavedeny přístroje na předplacené telefonní karty.

→ *Setkal/a ses někde s veřejnou telefonní budkou? Kde?*

→ *Proč Fany neslyšela až do konce, co jí Sofie chtěla říct?*

Po druhé světové válce nebylo rozděleno jenom samotné Německo, ale celá Evropa byla rozdělena tzv. „železnou oponou“ na východní a západní blok. Hranice mezi východem a západem byla opravdu přísně střežená.

→ *Jakým způsobem byla hlídána hranice?*

→ *Vyznač na mapě alespoň 2 státy, do kterých mohli bez problémů cestovat občané Východního Německa a například i občané Československa. (pokud nevíš, zkus si vzpomenout na návštěvu Fany v cestovní kanceláři)*

Smělo se jen tak cestovat mezi státy?

ano / ne

Jak dobře jsi poznal/poznala Fany?

❶ Představ si, že má Fany možnosti, jaké máš dnes ty. Jakým hastagem (označení, štítek) by označil/a svůj pocit? Můžeš jich napsat i více.

Například: štěstí / smutek / strach / nadšení / vztek / klid / obava / spokojenost / nesouhlas / napětí / pýcha

.....

.....

Poslední pondělní demonstrace v Lipsku

Shledání se Sofií na hranici

.....

Noční cesta ke státní hranici

.....

První den ve škole

2 Proč Fany pojmenovala nového pejska Chuligán?

.....

3 Fany prožila dva měsíce, které přinesly Německu veliké změny. Sama Fany se těchto změn aktivně účastnila. Doplň, co by o sobě napsala do deníku

Jsem ..... Mým domovem je .....

Jsem pyšná ..... Nerada prozrazuji, že .....

Často se mi zdá ..... Těší mě .....

Trápí mě ..... Přeji si .....

4 Kudy Sofie cestovala? ...Proč bylo rozdělené Německo?

A jak to bylo u nás? *...Zeptej se rodičů, prarodičů, známých, jak oni prožívali listopad 1989 v Československu.*

© 2019 Balance Film / Trickstudio Lutterbeck / Doghouse Films / Artemis productions / MAUR film